

**KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS PROFESINIŲ
MOKYKLŲ MOKINIŲ PROFILAKTINIŲ SVEIKATOS
PATIKRINIMŲ 2020 M. DUOMENŲ ANALIZĖ**

Parengė:

Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuro
Visuomenės sveikatos specialistė Vitalija Mikutytė

Klaipėda, 2021

TURINYS

ĮVADAS	3
1. Profilaktiškai sveikatą patikrinę mokinių	4
2. Mokinių sveikatos būklė.....	4
3. Mokinių kūno masės indekso įvertinimas ir jo pokyčiai	5
4. Mokinių fizinio aktyvumo grupės	5
5. Mokinių dantų ir žandikaulių būklė.....	7
APIBENDRINIMAS	9
REKOMENDACIJOS	10

IVADAS

Vienas svarbiausių sveikatos raidos tarpsnių yra vaikystė ir paauglystė. Tuo laikotarpiu vaiko elgsenos ir gyvenenos ypatybės turi labai didelės reikšmės vėlesnio gyvenimo kokybei.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. rugpjūčio 13 d. įsakymu Nr. V-905 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 21:2017 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai” 75 punkte nurodyta, kad mokyklos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi užtikrinti, kad mokiniai iki 18 metų ugdymo procese dalyvautų pasitikrinę sveikatą.

Duomenys apie mokinių sveikatos būklę gaunami iš statistinės apskaitos formos Nr. E027-1 „Mokinio sveikatos pažymėjimas“ (toliau – Pažymėjimas), patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. V-565 „Dėl elektroninės statistinės apskaitos formos Nr. E027-1 „Mokinio sveikatos pažymėjimas“ patvirtinimo“. Remiantis tuo pačiu įsakymu nustatyta, kad gydytojai, slaugytojai, gydytojai odontologai arba burnos higienistai nuo 2020 m. sausio 1 d. Pažymėjimus turi pateikti per Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinę sistemą (ESPBI IS). Elektroniniu būdu užpildyti ir pasirašyti Pažymėjimai perduodami į Higienos instituto Vaikų sveikatos stebėsenos informacinę sistemą (VSS IS). 2020 metų profesinių mokyklų mokinių sveikatos duomenys buvo lyginami su 2015 metų duomenimis, kaupiais elektroninėje Sveikatos biurų (SB) sistemoje.

Mokinių sveikatos būklės duomenys naudojami mokinių sveikatos duomenų rinkimui, kaupimui, analizei ir vertinimui. Atsižvelgiant į mokinių sveikatos problemas yra kryptingai planuojama ir įgyvendinama sveikatos priežiūra bendrojo lavinimo mokyklose, organizuojamos tikslios sveikatos stiprinimo priemonės, susijusios su ligų ir traumų profilaktika.

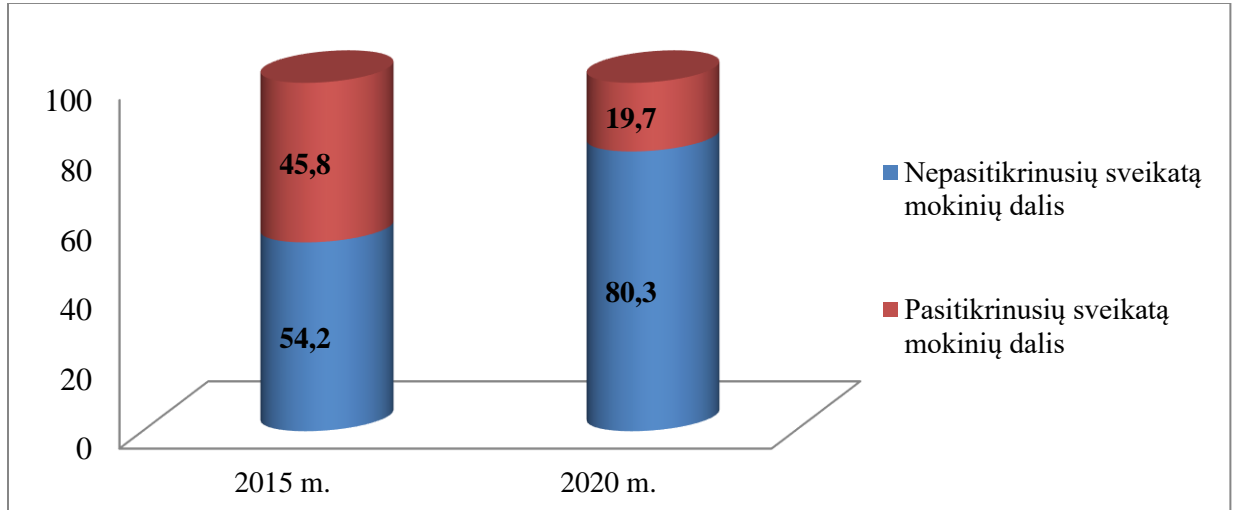
Tikslas – įvertinti Klaipėdos miesto savivaldybės profesinių mokyklų mokinių sveikatos būklę bei jos pokyčius.

Uždaviniai:

1. Išnagrinėti mokinių pasiskirstymą pagal kūno masės indeksą, fizinio ugdymo grupes.
2. Įvertinti mokinių dantų ir žandikaulių būklę.
3. Pateikti rekomendacijas mokinių sveikatos problemoms spręsti.

1. Profilaktiškai sveikatą patikrinę mokiniai

2020 metų pabaigoje Klaipėdos miesto profesinėse mokyklose mokėsi 3 110 mokinių, iš jų profilaktiškai sveikatą patikrino 612 mokinių (19,7 proc.) (žr. 1 pav.). Nuo 2016 iki 2019 metų VSS IS profesinių mokyklų mokinių pažymėjimų duomenys nebuvo atskirai analizuojami (sistemoje nebuvo atskirai išskirtas profesinių mokyklų tipas).

Šaltinis: Sveikatos biurų sistema ir Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

1 pav. Sveikatą profilaktiškai patikrinusių ir nepatikrinusių mokinių dalis 2015 ir 2020 m. (proc.)

Į VSS IS dvi pažymėjimo dalys patenka atskirai, nes šio pažymėjimo I dalį „Fizinės būklės įvertinimas“ elektroniniu būdu pateikia šeimos gydytojas, o II dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“ – gydytojas odontologas, dalis iš jų pateikia popierinius pažymėjimus, kurie nepatenka į VSS IS. 2020 metais užpildytą pažymėjimo I dalį „Fizinės būklės įvertinimas“ turėjo 33,2 proc., o II dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“ – 21,9 proc. mokinių.

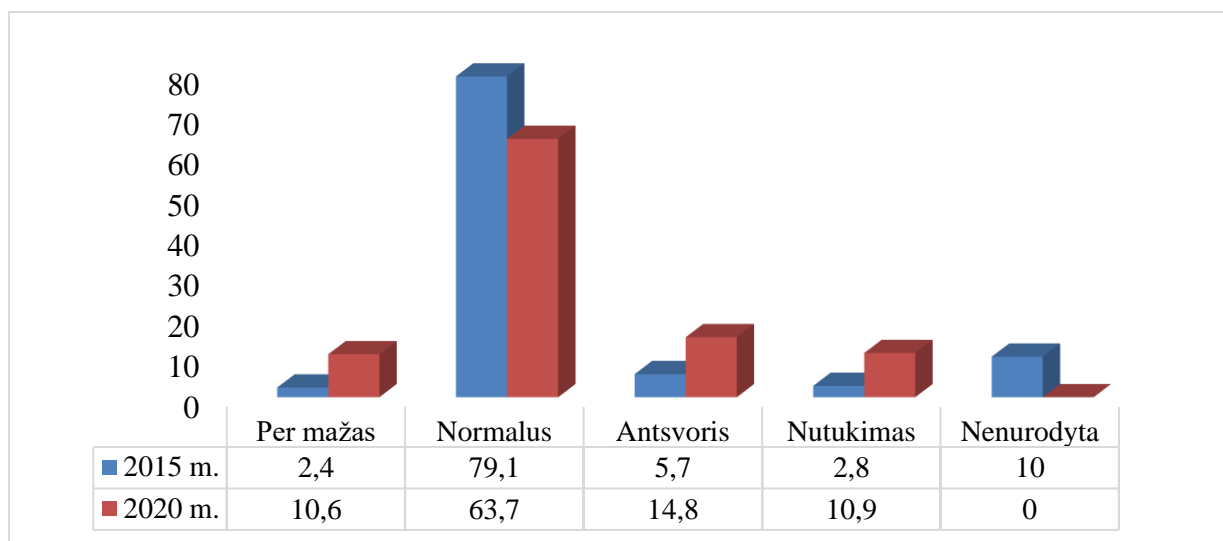
2. Mokinių sveikatos būklė

Nuo 2020 m. įsigaliojo nauja Mokinio sveikatos pažymėjimo forma, kurioje nebenurodomi mokinių organų sistemų sutrikimai, bet šeimos gydytojas pateikia bendras arba specialiąsias rekomendacijas, kurių turi būti laikomasi mokiniams dalyvaujant ugdymo veikloje. Išanalizavus 2020 m. bendrojo ugdymo mokyklų mokinių sveikatos būklės duomenis paaiškėjo, kad didžioji dalis (86,2 proc.) jų ugdymo procese galėjo dalyvauti be jokių apribojimų, t.y. tokie mokiniai

nesirgo jokia lėtine liga ir neturėjo sveikatos sutrikimų, kurie galėtų riboti dalyvavimą ugdymo veikloje. 11,1 proc. mokinių buvo nurodytos bendros, o 4,3 proc. mokinių – specialiosios rekomendacijos. Pritaikytas maitinimas buvo paskirtas 0,7 proc. mokinių.

3. Mokinių kūno masės indekso įvertinimas ir jo pokyčiai

Išanalizavus 2020 metų mokinių pasiskirstymą pagal kūno masės indekso (KMI) įvertinimus, galima teigti, kad didžiausia mokinių dalis turėjo normalų KMI – 65,6 proc. mokinių. 2020 metais 10,6 proc. mokinių turėjo per mažą, o 25,7 proc. – per didelį svorį. Lyginant su 2015 metais, per didelį svorį turinčių mokinių dalis padidėjo (žr. 2 pav.).

Šaltinis: Sveikatos biurų sistema ir Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

2 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal kūno masės indekso įvertinimą 2015 ir 2020 m. (proc.)

4. Mokinių fizinio aktyvumo grupės

Kiekvieno žmogaus augimas ir vystymasis priklauso nuo kasdieninio fizinio aktyvumo, kuris yra svarbi puikios sveikatos dalis. Per mažas fizinis aktyvumas yra vienas iš veiksnių, kuris sąlygoja antsvorio ir nutukimo atsiradimą.

Duomenys apie kiekvieno mokinio fizinio ugdymo grupę yra labai svarbūs, kadangi mokiniai, kurie turi tam tikrų organų sistemų sutrikimų, yra priskiriami į *specialiąją grupę*. Specialiai pritaikytas fizinis ugdymas ne tik stiprina tokių vaikų sveikatą bei skatina gerą fizinį

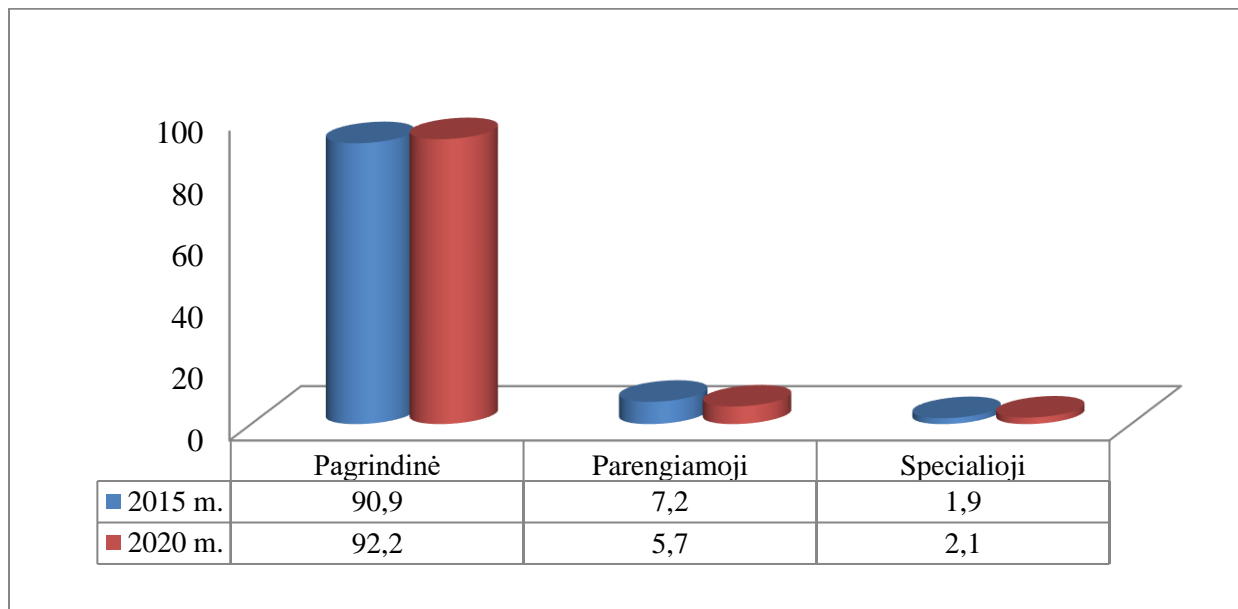
vystymasi. Į *parengiamąją fizinio ugdymo grupę* priskiriami mokiniai, kurie turi nedidelius sveikatos sutrikimus ar nėra fiziškai galintys dalyvauti pagrindinėje fizinio ugdymo grupėje. Mokiniai gali būti *atleidžiami* nuo kūno kultūros pamokų dėl ūmių ligų, paūmėjus lėtinėms ligoms, traumų ar operacijų. Atleidimo laikas priklauso nuo tam tikros ligos.

Pagrindinė fizinio ugdymo grupė. Išanalizavus mokinių pasiskirstymą pagal fizinio ugdymo grupes, akivaizdu, kad didžiausia mokinių dalis turi pagrindinę fizinio ugdymo grupę. Lyginant 2015 ir 2020 metus, mokinių, priskiriamų šiai fizinio ugdymo grupei, dalis išliko stabili (žr. 3 pav.).

Parengiamoji fizinio ugdymo grupė. 2020 metais 5,7 proc. mokinių turėjo parengiamąją fizinio ugdymo grupę, tai mažesnė dalis nei 2015 metais.

Specialioji fizinio aktyvumo grupė. 2015 ir 2020 metais mokinių, priskirtų šiai fizinio ugdymo grupei, dalis išliko stabili.

Atleisti. Lyginant su 2015 metais, padidėjo mokinių, kurie buvo atleisti nuo kūno kultūros pamokų, dalis (atitinkamai 1,3 proc. ir 2,2 proc.).

Šaltinis: Sveikatos biurų sistema ir Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

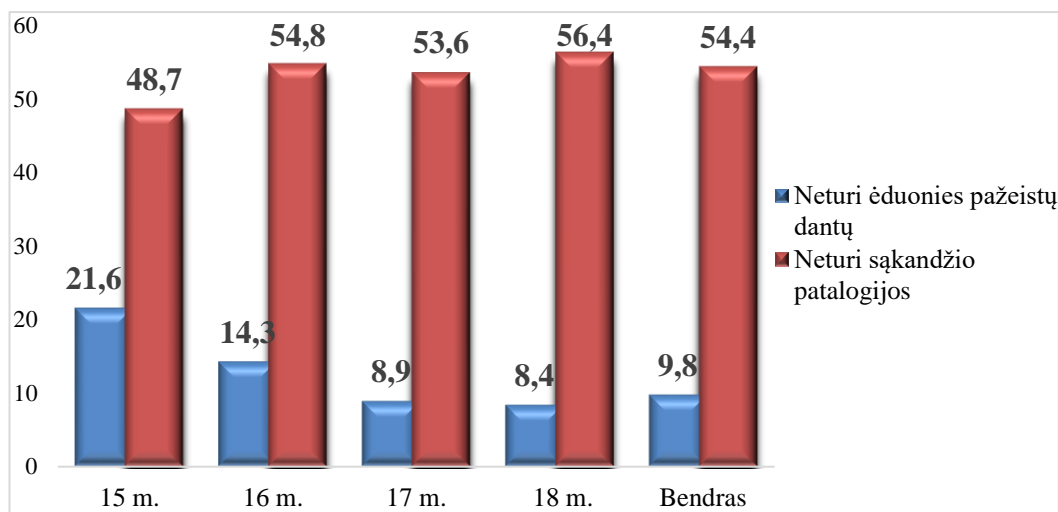
3 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal fizinio aktyvumo grupes 2015 ir 2020 m. (proc.)

5. Mokinių dantų ir žandikaulių būklė

2021 m. sausio mėn. duomenimis 21,9 proc. mokinių turėjo galiojančią II pažymėjimo dalį apie dantų ir žandikaulių būklę, didžiausia tokių mokinių dalis buvo tarp 17 m. amžiaus vaikų

(64,4 proc.). Profilaktiškai sveikatą kasmet privalo tikrintis asmenys iki 18 m. amžiaus, kurie mokosi profesinėse mokyklose, o vyresnio amžiaus asmenims šios prievolės nėra.

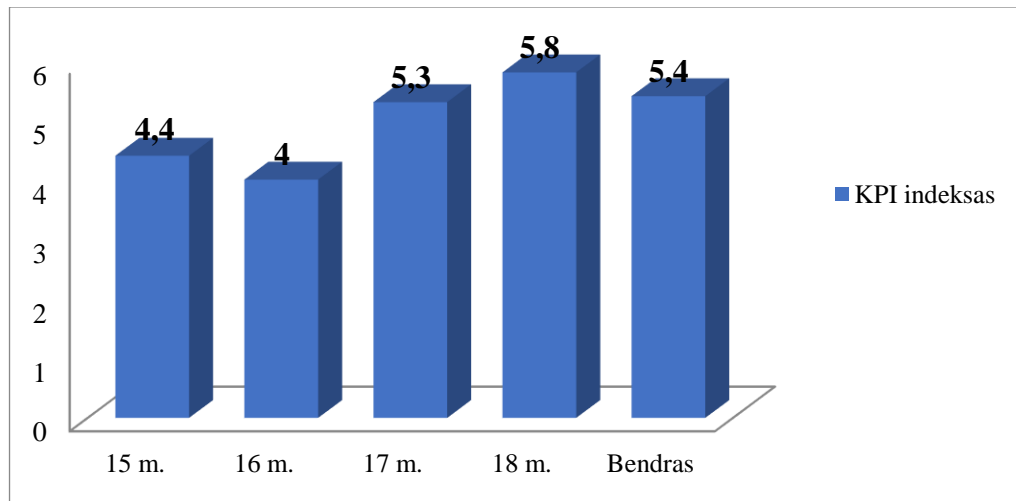
4 pav. pateikti duomenys tik mokinių iki 18 m. amžiaus, kurie profilaktiškai pasitikrino dantų ir žandikaulių būklę, bendras skaičius apskaičiuotas susumavus visų pateikusių pažymėjimus duomenis (iki 23 m.). Iš pateiktų duomenų matyti, kad didėjant vaikų amžiui mažėja neturinčių ėduonies pažeistų dantų dalis. Didžiausia dalis mokinių neturinčių sąkandžio patologijų buvo tarp 18 m. amžiaus (56,4 proc.) (žr. 4 pav.).

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

4 pav. Vaikų dalis, neturinti ėduonies pažeistų dantų ir sąkandžio patologijų, pagal amžių, 2020 m. (proc. nuo pasitikrinusių)

Ėduonies intensyvumas yra vienas reikšmingiausių rodiklių siekiant aptarti burnos sveikatą, jam išreikšti naudojamas KPI indeksas, rodantis K – kariozinių, P – plombuotų ir I – dėl karieso išrautų dantų skaičių. KPI indekso ribos: labai žemas – mažiau nei 1,2, žemas – 1,2-2,6, vidutinis – 2,7-4,4, aukštas – 4,5-6,5, labai aukštas – daugiau nei 6,5. Iš pateiktų duomenų matyti, kad didėjant mokinių amžiui (16-18 m.) didėja KPI indekso reikšmė. Tarp Klaipėdos miesto profesinio mokymo įstaigas lankančių vaikų šis indeksas 15-16 m. amžius grupėje yra vidutinis, 17-18 m. – aukštas (žr. 5 pav.).

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

5 pav. KPI indekso pasiskirstymas pagal amžių, 2020 m.

APIBENDRINIMAS

Išanalizavus 2020 metų Klaipėdos miesto profesinių mokyklų mokinių sveikatos profilaktinius duomenis, galima pateikti apibendrintą informaciją:

- 2020 m. profilaktiškai sveikatą pasitikrino 19,7 proc. mokinių.
- 2020 m. 86,2 proc. mokinių dalyvavo ugdymo veikloje be jokių apribojimų. 11,1 proc. mokinių buvo nurodytos bendros, o 4,3 proc. mokinių – specialiosios rekomendacijos.
- 2020 m. 14,8 proc. mokinių turėjo antsvorio problemų, 10,9 proc. buvo nutukę, per mažą svorį turėjo 10,6 proc. mokinių. Lyginant su 2015 m., per didelį svorį turinčių mokinių dalis padidėjo.
- 2020 m. 7,8 proc. mokinių fizinio lavinimo veikloje dalyvavo su apribojimais (parengiamojo arba specialiojoje fizinio ugdymo grupėje), o 2,2 proc. mokinių buvo atleisti nuo kūno kultūros pamokų. Lyginant su 2015 metais, mokinių, dalyvaujančių kūno kultūros pamokose su apribojimais, dalis sumažėjo nežymiai.
- 2020 m. tarp Klaipėdos miesto profesinio mokymo įstaigas lankančių mokinių KPI indeksas 15-16 m. amžius grupėje buvo vidutinis, 17-18 m. – aukštas.

REKOMENDACIJOS

Išanalizavus Klaipėdos miesto savivaldybės profesinių mokyklų mokinių profilaktinių sveikatos patikrinimų 2020 metų duomenis, pateikiamos rekomendacijos, kuriomis remiantis būtų galima planuoti ir įgyvendinti mokinių sveikatos stiprinimo priemones:

- Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) rekomenduoja motinos ir vaiko sveikatą laikyti prioritetine sritimi, kadangi būsimų kartų sveikata bei gerovė priklauso nuo šiandienos mamų bei vaikų sveikatos, todėl tikslinga tėvus įtraukti į sveikatos stiprinimo veiklas – organizuoti ir vykdyti mokymus, apimančius aiškia, išsamią ir patikimą informaciją apie mitybą, fizinį aktyvumą.
- Būtina atkreipti dėmesį į šeimos gydytojo pažymėjime pateikiamas bendras ir specialiąsias rekomendacijas, kurių turi būti laikomasi mokiniams dalyvaujant ugdymo veikloje, siekiant geriau valdyti lėtines ligas ir sutrikimus.
- Būtina nuolatos organizuoti ir vykdyti įvairius mokymus rūkymo ir alkoholio vartojimo žalos sveikatai temomis, sveikos mitybos, fizinio aktyvumo bei streso valdymo temomis.